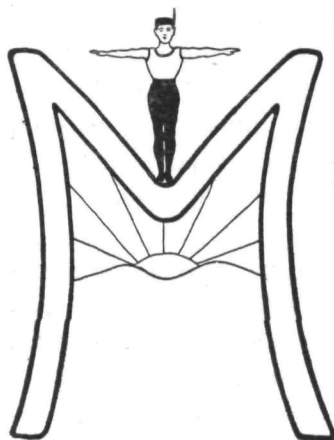

IVO TROŠT:

Pes Lovi in gosi.

artin, naš sosed, je imel letošnje poletje, pa vse do jeseni in zime pet belih gosi in mladega psa. Goske so se izkobacale, z mehkim, rumenim mahom obrasle, iz svoje lupinaste zibelke skoro prav tedaj spomladi, ko je kupil gospodar pri gozdarju v hribih lovskega psa in ga molče pridružil ostali družini v hlevu in na dvorišču. Samo ob sebi se razume, da so imeli poslej vsi enake pravice in dolžnosti.

Malega kužka nežne rjave dlake so klicali in zmerjali z imenom Lovi. Vsi so ga imeli radi v Martinovi družini. Ni se mu godilo slabo. Za gosi se ni dosti zmenila niti mati koklja, ki jih je izvalila iz skrivoma podsajenih jajec. Koklji se je najbrž zdelo čudno sumljivo to kričavo potomstvo.

Tudi goske je niso nikoli iskale, najsi jih je vsaj v mladosti klicala in svarila kot skrbna mati. Ostale so gluhe za njena svarila. In nekega dne, ko je koklja vpila do hripavosti, naj ne hodijo po svojih potih, so se z glasnim krikom zapodile druga za drugo naravnost v vodo. Tedaj je skrbna mati obupala, da bo iz tega zaroda kdaj kaj poštenega. Hodile so poslej vsaka zase.

Iz gosk so dorasle gosi, z njimi je pa naraščal tudi njih krik in vik po vsej sosesčini. Cel otroci so se v šoli med poukom vprašuje spogledovali, čigava so ta motorožna kola, ki ob lesenih ojesih tako grdo škripljejo ne-namazana »ga-ga-ga-ga!« po vasi, pa so bile gosi soseda Martina.

Vsi domači so bili nevoljni spričo gosjega vpitja in seveda tudi Lovi. Doraščal je namreč tudi on v svesti si svoje veljave. Začel je letati za pi-

ščeti po dvorišču, da so ga hvalili zaradi plemenite lovske krvi. Zapodil se je časih celo za kričavo gosjo družino, ki se pa ni prav nič zmenila zanj in za njegovo bevskanje. To ga je jezilo. Nalašč je pozneje še zvesteje tiščal za gospodarjem, da jim dokaže, kako ima njega rad, za gosi se pa ne zmeni živa duša drugače kot z nevoljo.

Jako je preziral nesmiselno gosjo drhal zlasti še potem, ko je doznal, da je za gospodarjev god namenjena smrt dvema gosema, njegovima nasprotnicama. V veliki pratiki stoji namreč sv. Martin z gosjo, zato tudi naš sosed, njegov imenjak, ni hotel na svojega godu dan ostati brez gosi — na mizi seveda.

Lovi je škodoželjno že povsod pripovedoval o bližajoči se gosji nesreči. Družina na dvorišču mu je to zamerila vsa od kraja, trdila je, da opravljanje ni pravo delo za gosposkega psa, naj si se imenuje tudi lovski pohajač. Z velikim zaničevanjem v očeh se je obrnil Lovi od zavistne družbe, ki ga je tako sramotila. Zdel se je samemu sebi preveč vzvišen, da bi se pričkal s pritlikavci. Zdel se je samemu sebi že čislan lovski pes, ki ga šteje celo gospodar med svoje prijatelje, zakaj predobro je vedel, kako ga je pohvalil gospodar, ko mu je izpred nosa zapodil par jerebic. Še tisti dan se je previdno in preplašeno umaknil bežečemu zajcu in žalostno pricvilil h gospodarjevim nogam, ko je ugledal v grmu starega lisjaka. Vsa ta junaštva je imel sosedov Lovi natančno zapisana za ušesom. Z njimi je hotel začeti svojo veliko — pasjo srečo; njegov gospodar se je pa prav zaradi teh junaštev tolažil samo še z Lovijevo mladostjo.

Vedel je, da starost nikogar ne poboljša.

Res se je psu nasmehljala sreča nekaj dni pred sv. Martinom. Z veliko pogumnostjo je pripodil že ranjeno srno gospodarju na muho. Čez dolgo časa je Martin ta trenutek zopet prijazno pogledal Lovija, pomeril, izprožil in zadel, toda ne srne, temveč bližnji štor; srna je pa le padla, in popravljene sreče sta se veselila Lovi in njegov gospodar. Srna je bila že prej smrtno zadeta, pa je padla opotekaje, vnovič preplašena zaradi strela. Takoj se je oglasil v bližini lovec, ki ji je upihnil luč življenja. Oglasil se je pa tudi Martin in njegov Lovi, pa ni pomagalo. Sosed Martin se je sprl z njim in drugimi lovskimi tovariši. On in njegov pes sta se nezadovoljna vračala domov. Zato je bila za gospodarjev god odpovedana že zagotovljena slovesna pojedina z Martinovo gosko. Vse gosi so ostale zaradi tega žive in zdrave. Lovijeva slava je bila pa podobna oni njegovega gospodarja nesreči, ko je menil, da je srna že smrtno ranjena padla zaradi njegovega strela. Vsa pernata in dlakasta družina je to privoščila ošabnežu psu.

»Vam že pokažem, sirote zavistne!« je renčal Lovi natihem v kotu in gledal prav grdo.

*

Na Martinovo popoldne so vpile gosi kakor za stavo po dvorišču, da so se otroci iztezali skozi šolsko okno, čigav voz tako neusmiljeno škrip-

lje in hrešči. Ljudje po vasi so si mašili ušesa. Sam gospodar se je glasno pokesal, da ni ukazal vsaj polovice teh neugnanih kričačev pripraviti opoldne na mizo.

Gosi so bile pa prav zaradi tega tako glasne, ker so vedele, da je že prepozno za slovesnost, kakor jo je namenil hišni gospodar. Objestno so se zapodile med kokoši, ki so med primeroma tihim godrnjanjem zobale svojo malico. Potem, ko so jih preširno razpodile, so široko odkobacale v bližnji jarek in se tam tako na glas čudile plitvi vodi, kakor da je niso videle še nikoli. V njej niso mogle plavati in jim zato v jarku tudi ni bilo všeč. Dvignile so se, zatopotale s perutmi in se zibale na vrtno trato. Tam so nekoliko povrtale med ostanke steptane jesenske trave in vnovič kričale naravnost po sredi dvorišča proti kuhinjskim vratom. Psa še pogledale niso, dasi je moško stal poleg gospodarja, in kakor ta na glas je tudi Lovi glasno obsojal objestno vedenje objestnih gosi. Edina sta bila v tem, da je tako početje nespodobno. Zato se je gospodar kregal, Lovi pa bevskal vmes. Lovi je bil silno ponosen na to soglasje. Želel je, da bi se čim prej povečalo v tisto njegovo srečno bodočnost, ki je o njej sanjal že vse življenje. Sedaj le! Tako si je svetoval Lovi, se zagnal za gosmi in še glasneje lajal, nego so vpile gosi. Podale so se v beg, ker se jim je zdelo to najprimerneje, da se izognejo bahaču. Ta se pa le ni dal ugnati s tako zvijačo. Zapodi se prav med nje in laja na vse strani kakor gospodar, ko zmerja neposlušno družino. Gosi so se zopet dvignile z razprostrtimi perutnicami in bežale, dokler je bežal za njimi pes. Ko vidi Lovi, da se mu zares smehlja bližnja sreča, ker je zmagovalec, se ustavi in pomilovalno ozre za sovražno trumo: »Ali vam nisem pravil? Ali nisem obljubil, da vam že pokažem? Mi smo mi!«

In samozavestno krene nazaj h gospodarju, maha z repom in čaka zaslužene pohvale. Videl je že samega sebe v pasjem raju, kjer so plovci povezani s klobasami, namesto vode teče mleko, namesto neumnih gosi pa lepo skačejo po trati mladi zajčki, neumni še in neokretni.

A glej! Gosi dero za njim. V ravni vrsti mole proti njemu zevajoče kljune, iztezajo vratove, kakor da ga morajo doseči in vpijejo tako, kakor še nikdar prej.

Vrišč je bil tolik, da so se preplašeno povpraševale kokoši pod drevjem in z enim očesom pogledovale kvišku, če morda ne leti odkod jastreb na ubogi kurji rod. Sosedje so si tiščali ušesa, otroci v šoli so bili prepričani, da je gospodinja gosi polovila v kurnik in jih jutri prav gotovo ne bodo več slišali, ker jih bo peljala v mesto prodat. Pes je boječe cvilil in se pomikal proti gospodarju. Sovražnik namreč ni samo vpil za njim, marveč z rumenimi, širokimi kljuni neusmiljeno obdelaval njegov rep, bedra, hrbet, da je bil prisiljen zdaj na levo, zdaj na desno pokazati svoj zob. Smola! Sovražnik je bil bolje oborožen in bolje zavarovan.

»Le daj jih, Lovi! Pokaži zijalom, kaj znaš!« ga je bodril in hujskal obenem gospodar Martin. In Lovi je vedel, da sedaj sije solnce milosti go-

spodarjeve na njegovega življenja pot: Lovi, le pokaži, da si mož in ne mevža! Postavi se v bran, kakor gre junaku!

Sosedov pes Lovi se je tudi postavil nasproti sovragu. Lajal je in kazal zobe, kakor da hoče preglasiti kričave gosi in jih oplašiti s čeljustjo, ki je predrzno zadevala sovražnika v boke. Toda sovražnik je bil pripravljen na ta napad in se ni umaknil. Pes je imel, ko se je okrenil od gospodarja, sicer rep na varnem. Lahko je renčal in grizel, kolikor je mogel. Mogel je pa le malo, kar so mu branile rumene lopataste sulice gosjih kljunov vseh petih sovražnic. Te so jih zložile sedaj v ostro zagozdo, ki se ji brez bolečine ni mogel ogniti, ali so ga napadle posamezno, in v tem slučaju je bil Lovi okavsan in tepen še na več strani — pa v sam smrček. Oh, to boli. Kolikor kljunov — toliko ran. Zob še rabiti ni utegnil. Kako? Komaj je zinil, ga je že držal lopatasti kjun, kakor klešče za jezik, drugi se ga je prijel kot rak gorenje ustnice, tretji ga je vlekel za spodnji šobec — in potem si pomagaj, če te četrti in peti še izkušata oslepiti. Imel je o pravem času dobro misel, da bi pograbil najbližjo gosko za vrat, toda tisti čas so ga že združene gosi neusmiljeno vlekale za seboj proti — gnojišču. Uporabiti je moral vso moč in uprav gorjansko zvijačo, da ni vpričo gospodarja pokazal, kako malo je vreden, ko ga gosi vlečejo — kopat.

Komaj se jih je otresel. Ponižno je pogledal gospodarja, potem pa zopet v tla in si mislil: Še en tak napad, pa smo izgubljeni! — Tako neslavno se je tolažil Lovi, otresel krvavi šobec in obnovil napad s potrjim srcem. Komaj se je umaknil, da ga ni zgrabilo vseh pet nasprotnic. Izgubljen bi bil. Gospodar mu je zaklical: »Beži, Lovi, beži!« In pes je bežal — nerad. Moral je zopet pokazati rep in iskati zavetja pri svojem zapovedniku. No, rep je bil tedaj na varnem, zakaj sovražnik je bil preponosen, da bi drevil za bežečim nasprotnikom. Vseh pet gosi se mu je složno režalo vpričo gospodarja. Tudi kokoši so jim pritrjevale, in vrabci na strehi so si ščebetali nejunaške opazke o gosposkem Loviju, mladem psu: Rajši bi se dal pobiti, kakor da bi bežal.

Tedaj se oglasi tudi gospodar: »Lovi, ti se boš poslej imenoval samo Beži. Tvoj pogum ni vreden, da bi ga mačka povohala. Zato pa, da ne zbežiš tudi pred piščeti z dvorišča, ti napravim kolibo, kjer boš mirno čakal starosti. V pokoju in od nekdanj strahopetec brez službe.« Po teh besedah ga nevoljno zapodi sosed Martin od sebe. Tedaj pa gosi za njim ne le s krikom in vpitjem, temveč s hrumom in šumom. Bil je pravi polom, da so smreke brenčale v gori, da je hreščeči glas pretresal zrak pod visoko nebo in segal najbrž skozi oblake. Pogledalo je skozi presledek doli jesensko solnce in se zarežalo, ko je videlo, da so se gosi vnovič spustile za Lovijem in obdelavale njegov rep tako neusmiljeno, kakor da ga pošljejo jutri v strojnico. Nič manj kot sneg pozimi iz oblakov je letela iz njega rjava gosposka dlaka. Cvilil je proseče in se vnovič zatekel h gospodarju. Ta ga pa ni pohvalil, marveč se mu je smejal in ga dražil, da ga bodo gosi sesekale in pozobale — za prikuho, ko se dovolj obredi.

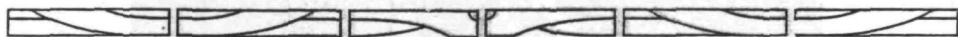
Deklica pred drevesom

Psa je bilo sram, da se je skril med drva. Gosjo smrt so sosedovi odnesli do Božiča. Lovi je v skladnici drv sklenil, da se dotlej gotovo osveti nasilni gosji družini.

Če bo le res!

Gospodar Martin je velel še tisti večer napraviti na dvorišču leseno kolibo za hišnega čuvaja, nekdanjega Lovija — Bežija. Tam ga priklenje na verigo, da ne zbeži, kakor zna.

Gosi ga bodo lahko zasmehovale slehrni dan, dokler ne zasiže tudi njim čas vračila za neslavno kričanje.

Te rože!

*Oh, te rože, prve rože,
kdo ne gleda jih vesel!
Janko trga jih, ne sluti,
da se uk je že pričel.*

*In povrhu mu še veter
vzame zvončasti klobuk. —
Saj ni čuda, da prepozen
motil šolski je pouk.*

*Šola mine. Janko v klopi
pokori se za svoj greh,
a tovariši njegovi
radoste se po bregeh.*

Fr. Ločniškar.

Slovo pomladi.

*Kaj, da kloni
zelena travica,
kaj, da moli
žareča rožica? ...*

*V gozdu potočki,
čuj, vsi molče,
drevesa nekam
v daljo strme.*

*Potoček tiho,
tak tiho brblja,
in ribica v njem
le počasi vesla.*

*Pastirček tožno
zre čez ravan
in se spominja
prelestnih sanj ...*

*

*Po beli cesti
angelci gredó,
na ramah svojih
rakvico neso. —*

*V njej spi kraljica
lepa — pomlad —
nesó jo angelci
z naših livad ...*

Božidar Borko.

